

ПРЕГЛЕД НА ЕМИСИОННО-
КАСОВАТА ДЕЙНОСТ
АПРИЛ – ЮНИ 2024

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

— 145 ГОДИНИ —

Съдържание

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ).....	3
1. Динамика на парите в обращение	3
2. Динамика и номинален строеж на банкнотите и разменните монети в обращение.....	4
II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети	7
III. Негодни банкноти и разменни монети.....	8

© Българска народна банка, 2024
1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1
Интернет страница: www.bnb.bg

Информацията, публикувана тук, може да се ползва без специално разрешение,
единствено с изрично посочване на източника.

ISSN 2815-2662 (онлайн)

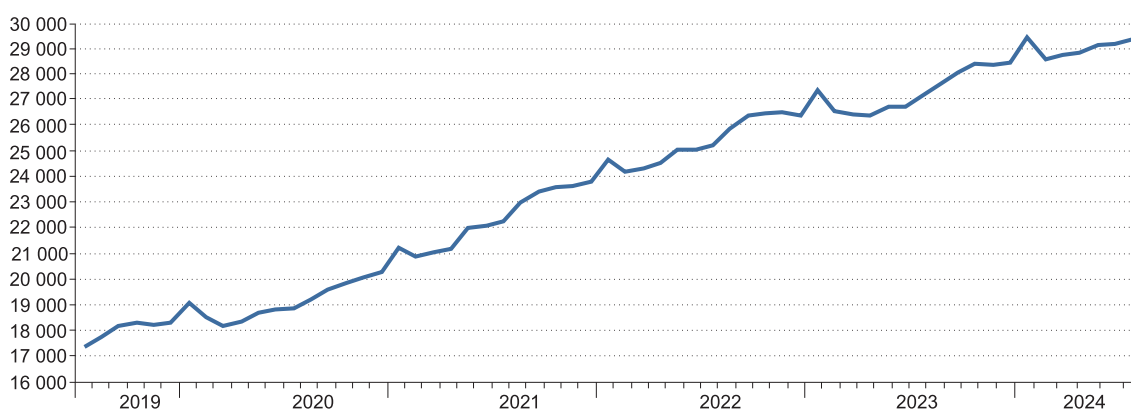
I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение¹

В края на юни 2024 г. парите в обращение достигнаха 29 414.0 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на юни 2023 г.) те нараснаха с 8.1%, или с 2216.1 млн. лв. Спрямо съответния предходен едногодишен период увеличението им е по-голямо както в процентно отношение, така и като абсолютна стойност.

Пари в обращение (юни 2019 г. – юни 2024 г.)

(млн. лв.)

Източник: БНБ.

През април – юни 2024 г. парите в обращение се увеличиха с 520.4 млн. лв., или с 1.8% в сравнение с края на март 2024 г. Нарастването им е с 1.1 процентен пункт по-малко от отчетеното за същия период на 2023 г. В рамките на разглеждания период те нараснаха най-много през април (с 0.9%), докато през май и юни беше отчетен месечен растеж съответно с 0.2% и 0.7%.

Пари в обращение

(млн. лв.)

	30 юни 2023 г.	31 март 2024 г.	30 юни 2024 г.
Пари в обращение – общо, в това число	27 197.9	28 893.6	29 414.0
Банкноти	26 629.3	28 297.2	28 807.2
Разменни монети	567.1	594.9	604.9
Възпоменателни монети	1.5	1.5	1.9

Източник: БНБ.

В края на юни 2024 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.94%, а на разменните монети – 2.05%. През второто тримесечие на годината дялът на банкнотите нарасна с 0.01 процентен пункт за сметка на същото намаление на дела на разменните монети.

¹ В това число банкноти и разменни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение без краен срок на обмяна, и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение с ненастъпил краен срок на обмяна.

През периода април – юни 2024 г. Българската народна банка пусна в обращение две нови емисии възпоменателни монети:

- сребърна възпоменателна монета на тема „100 години лека атлетика в България“ с номинална стойност 10 лева; и
- златна възпоменателна монета на тема „Св. св. Петър и Павел“ от серията „Българска иконография“ с номинална стойност 100 лева.

Към 30 юни 2024 г. делът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.01% и се запази без промяна спрямо края на март 2024 г.

2. Динамика и номинален строеж на банкнотите и разменните монети в обращение²

В края на юни 2024 г. в обращение са 590.6 млн. броя банкноти, които са с 8.1 млн. броя, или с 1.4% повече в сравнение с края на март 2024 г. За същия период общата им стойност нарасна с 1.8%, достигайки към 30 юни 28 763.2 млн. лв.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на второто тримесечие на 2024 г. е 48.71 лв., което представлява увеличение с 0.20 лв. спрямо края на март 2024 г. За едногодишен период стойността ѝ се повиши с 1.91 лв., или с 4.1%.

При динамиката на броя на банкнотите в обращение през второто тримесечие на 2024 г. се очертават няколко тенденции. Броят на банкнотите от 50, както и от 100 лева в обращение продължи да се увеличава, като процесът е по-силно изразен при 100-левовите банкноти, чийто растеж е най-висок. С бавен темп нарастваше броят на банкнотите от 10 лева в паричното обращение, като за тримесечието той изпреварва този на 50-левовите банкноти. Забави се темпът, с който в паричното обращение намалява броят на банкнотите от 20 лева, а при банкнотите от 5 лева промените в динамиката се запазиха в относително тесни граници с тенденцията към плавно нарастване на техния брой.

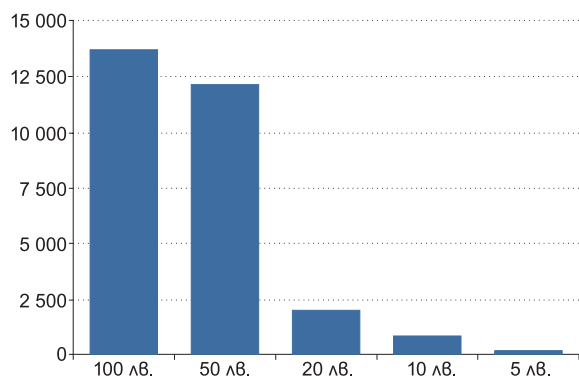
С най-голям дял (41.12%) в общия брой на банкнотите в обращение в края на второто тримесечие на 2024 г. е банкнотата с номинал 50 лева, като към 30 юни в обращение са 242.8 млн. броя банкноти с този номинал. С най-малък дял (5.53%) е броят на банкнотите от 5 лева.

Спрямо края на март 2024 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нараснаха дяловете на номиналите от 5, 10 и 100 лева, като най-голямо е увеличението при дела на банкнотите с номинали 100 лева – с 0.33 процентни пункта. За същия период дяловете на банкнотите с номинална стойност 20 и 50 лева намаляха, по-съществено при дела на банкнотите от 20 лева – с 0.35 процентни пункта.

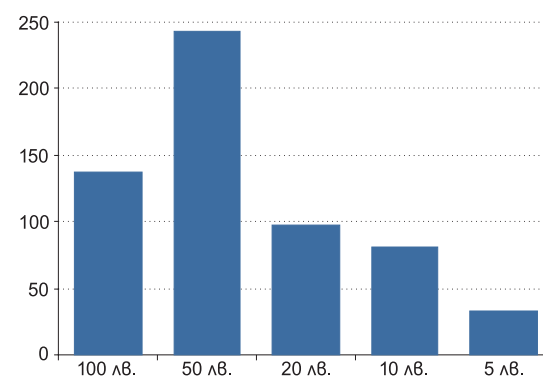
² Банкнотите с номинал 5, 10, 20, 50 и 100 лева, емисии след 5 юли 1999 г., и разменните монети с номинали 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева, емисии след 5 юли 1999 г., които са законно платежно средство.

Структура на банкнотите в обращение към 30 юни 2024 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн.)

Източник: БНБ.

За едногодишен период броят на банкнотите в обращение се увеличи с 22.5 млн. (4.0%), а стойността им – с 2177.9 млн. лв. (8.2%). Запази се тенденцията от предходните периоди към нарастване в наличнопаричното обращение на броя на банкнотите от 100 лева с годишен темп, значително изпреварващ този на останалите номинали.

Спрямо края на юни 2023 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение се увеличиха дяловете на номиналите от 5, 50 и 100 лева, като по-съществено нарасна дялът на 100-левовите банкноти (с 2.24 процентни пункта). Спрямо същия период дяловете на банкнотите от 10 и 20 лева намаляха, като по-значително се понижи дялът на банкнотите от 20 лева (с 2.11 процентни пункта).

В края на юни 2024 г. общата стойност на намиращите се извън касите на БНБ банкноти от 100 лева е 13 702.8 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (47.64%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял (0.57%) е стойността на банкнотите с номинал 5 лева.

Спрямо края на март 2024 г. в структурата по стойност на банкнотите в обращение нарастване беше отчетено при дяловете на банкнотите от 5, 10 и от 100 лева, което е по-значително при 100-левовите банкноти (с 0.50 процентни пункта). За същия период дяловете на банкнотите от 20 и 50 лева по стойност намаляха, по-съществено при банкнотите от 50 лева – с 0.34 процентни пункта.

В структурата по стойност на банкнотите в обращение за едногодишен период нарасна единствено дялът на банкнотите с номинал 100 лева – с 2.85 процентни пункта. Дяловете на останалите номинали намаляха, като по-съществено е понижението на дела на банкнотите от 20 и 50 лева, съответно с 1.18 и 1.45 процентни пункта. Спрямо края на юни 2023 г. най-малко намаля дялът по стойност на банкнотите от 5 лева – с 0.01 процентен пункт.

В края на юни 2024 г. в обращение са 3281.0 млн. броя разменни монети, които са с 31.7 млн. броя, или с 1.0% повече в сравнение с броя им в края на март 2024 г. За същия период общата им стойност се увеличи с 10.1 млн. лв., или с 1.7%, и в края на юни 2024 г. достигна 604.9 млн. лв.

Средната по стойност разменна монета в обращение в края на второто тримесечие на 2024 г. е 0.18 лв. и се запази без промяна както спрямо края на първото тримесечие, така също за едногодишен период.

Броят на разменните монети от всички номинали се увеличи през второто тримесечие на 2024 г., като нарастването спрямо края на първото тримесечие е в интервала от 0.3% (на монетите от 1 стотинка) до 2.1% (на монетите от 2 лева).

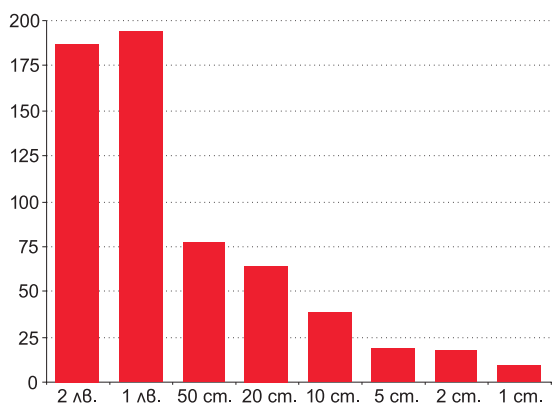
За едногодишен период общият брой на разменните монети в обращение се увеличи със 161.0 млн. (5.2%), а стойността им – с 37.8 млн. лв. (6.7%). На годишна база с по-бърз темп нарасна броят на монетите с номинал 20 стотинки и 2 лева, съответно с 8.1% и 7.6%. Броят на монетите от 1, 2, 5, 10 и 50 стотинки и от 1 лев в обращение нарасна в интервал от 3.6% (на монетите от 1 стотинка) до 7.2% (на монетите от 10 стотинки).

С най-голям дял (27.98%) в общия брой на разменните монети в обращение в края на второто тримесечие на 2024 г. продължават да са монетите от 1 стотинка. Към 30 юни извън касите на БНБ са 918.2 млн. броя с този номинал. С най-малък дял (2.85%) е броят на монетите от 2 лева.

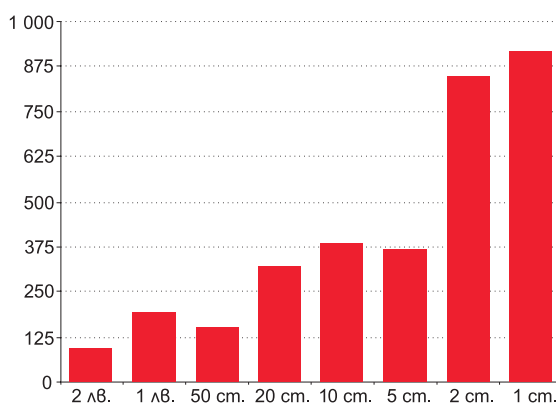
В структурата по брой на разменните монети в обращение спрямо края на март 2024 г. дялът на монетите от 1 и 2 стотинки намаля, съответно с 0.20 и 0.02 процентни пункта, докато за същия период дялът на монетите от 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева нарасна в интервала от 0.03 до 0.06 процентни пункта. Броят на монетите от 5 стотинки в обращение им определя 11.29% дял, колкото беше и в края на първото тримесечие на 2024 г.

Структура на разменните монети в обращение към 30 юни 2024 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн.)

Източник: БНБ.

За едногодишен период в структурата по брой на разменните монети в обращение дялът на монетите от 1 и от 2 стотинки също намаля, съответно с 0.42 и 0.32 процентни пункта. Останалите номинали увеличиха дела си в общия брой на разменните монети в обращение спрямо края на юни 2023 г., като по-съществено е нарастването на дела на монетите от 10 и 20 стотинки, съответно с 0.22 и 0.27 процентни пункта.

Основен принос за нарастването на общата стойност на разменните монети в обращение през второто тримесечие на 2024 г. имат разменните монети от най-високите номинали. Общата стойност на монетите от 1 лев в обра-

ние в края на юни 2024 г. е 194.0 млн. лв., което представлява най-големият дял (32.08%) в структурата по стойност на разменните монети в обращение. С най-малък дял (1.52%) е стойността на монетите от 1 стотинка.

В структурата по стойност на разменните монети в обращение спрямо края на март 2024 г. с 0.14 процентни пункта нарасна дялът единствено на монетите от 2 лева. За същия период дяловете на номиналите от 1, 2, 5, 10 и 50 стотинки и от 1 лев намаляха в интервала от 0.01 до 0.04 процентни пункта. Стойността на монетите от 20 стотинки в обращение им определя дял от 10.56%, колкото е бил и в края на март 2024 г.

За едногодишен период в структурата по стойност на разменните монети в обращение нараснаха дяловете на монетите от 10, 20 и 50 стотинки и от 2 лева, съответно с 0.03, 0.14, 0.01 и 0.27 процентни пункта. Намалението на дяловете на номиналите от 1, 2 и 5 стотинки е съответно с 0.04, 0.08 и 0.02 процентни пункта. По-значително за едногодишен период е намалението на дела на монетите от 1 лев, който отбеляза спад от 0.32 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

За периода април – юни 2024 г. в Националния център за анализ на БНБ бяха задържани общо 409 броя неистински български банкноти (в това число 397 броя циркулирали в паричното обращение). Спрямо първото тримесечие на 2024 г. те са със 139 броя повече.

Брой на неистинските български банкноти (април – юни 2024 г.)

	100 лева	50 лева	20 лева	10 лева	5 лева
Нециркулирали банкноти	12	0	0	0	0
Циркулирали банкноти	230	74	83	10	0

Източник: БНБ.

Дялът на задържаните през второто тримесечие на 2024 г. неистински банкноти от общия брой на банкнотите в обращение към края на юни е 0.000069%.

В общия брой на задържаните през периода април – юни 2024 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на тези с номинал 100 лева (59.17%). Броят на задържаните неистински банкноти от 100 лева представлява 0.000177% от общия брой на намиращите се в обращение в края на юни 2024 г. банкноти с този номинал. Неистинските банкноти от 20 лева са с дял от 20.29% от общия брой на задържаните през отчетния период неистински банкноти. Дяловете на неистинските банкноти от 50 и 10 лева са съответно 18.09% и 2.44%.

В периода април – юни 2024 г. бяха регистрирани и задържани общо 22 броя неистински български разменни монети, от които 8 броя от 2 лева, 4 – от 1 лев, и 10 броя от 50 стотинки. Относителният дял на задържаните през второто тримесечие неистински разменни монети в общия брой на монетите в обращение към края на юни 2024 г. е 0.0000007%.

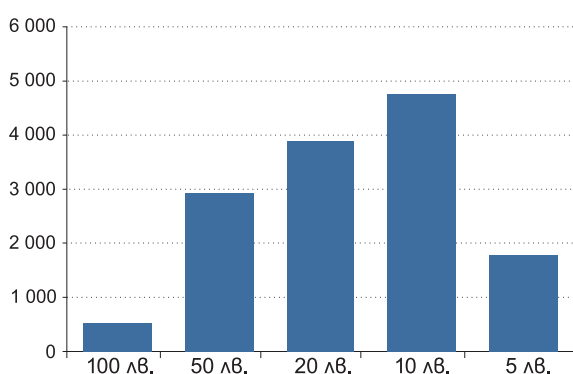
В изпълнение на законовите си функции по извършването на експертна оценка на чуждестранни банкноти, задържани на територията на България, през второто тримесечие на 2024 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 211 броя евро (в това число 196 броя циркулирали в паричното обращение), 31 броя щатски долари (в това число 21 броя циркулирали в паричното обращение) и 9 броя банкноти от други чуждестранни валути, циркулирали в паричното обращение.

III. Негодни банкноти и разменни монети³

При машинната обработка на постъпилите през второто тримесечие на 2024 г. в БНБ банкноти като негодни за последващо използване в паричното обращение бяха отделени 13.9 млн. броя банкноти. Те представляват 4.98% от общия брой на банкнотите, обработени през отчетния период.

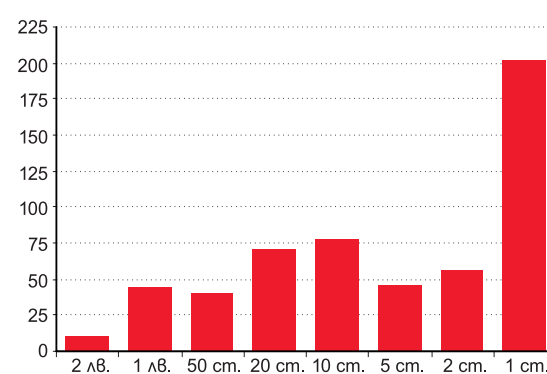
Негодни банкноти (април – юни 2024 г.)

(хил. бр.)

Негодни разменни монети (април – юни 2024 г.)

(хил. бр.)

Източник: БНБ.

При машинната обработка на банкнотите през второто тримесечие на 2024 г. с най-голям дял в общия брой на отделените като негодни банкноти са тези с номинал 10 лева (34.28%), следвани от банкнотите от 5, 20 и 50 лева с дялове между 12.95% и 27.97%. Най-малък е дялът на отделените като негодни банкноти с номинал 100 лева – 3.75%.

През второто тримесечие на 2024 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни за паричното обращение бяха отделени 548.2 хил. броя, или 2.39% от общия брой на обработените през този период разменни монети.

С по-големи дялове в общия брой на отделените през април – юни 2024 г. негодни разменни монети са тези с номинал 1, 10 и 20 стотинки с дялове в интервала от 13.06% до 36.91%. С по-малки дялове са отделените като негодни монети от 2, 5 и 50 стотинки и 1 лев, които са между 7.36% и 10.16%. Най-малък е дялът на отделените като негодни разменни монети с номинал 2 лева – 1.92%.

³ „Негодна банкнота“ е тази, която е похабена при употребата ѝ в наличнопаричното обращение, вследствие на което е замърсена, захабена, с износен релеф, смачкана, с поставен знак или текст (например рисунки, подписи, надписи и др.), или с избледнели цветове.

ISSN 2815-2662 (ОНЛАЙН)

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ,
РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ